de GRAUWE GANS

Jaargang 33 Nummer 1
Maart 2017

Virus op pad

Grachtenrace

Pestvogels: graag geziene gasten

Colofon

Redactie
Greet Boomhouwer, Margreet Roos, Karel Mauer, Ton Kalkman, Nicolette van der Ben, Wim Sluijs
Redactieadres:
redactie@vogelwachtflevoland.nl
Foto's voor de Grauwe Gans graag in onbewerkte jpeg in hoogste resolutie sturen naar k.mauer1@upcmail.nl
Copyright berust bij de fotograaf
Nieuwsbrief:
nieuwsbrief@vogelwachtflevoland.nl

Bestuur
Voorzitter: Inge Hagens (06-21620651)
Secretaris: Sylvia Heijman
Penningmeester/Donateuradministratie:
Huub Rol (036-5400875)

Bestuursadres:
secretariaat@vogelwachtflevoland.nl

Werkgroepen
Activiteitencommissie, **aanmelden excursies**:
activiteiten@vogelwachtflevoland.nl
Cursus vogelherkenning:
Inge Hagens: cursus@vogelwachtflevoland.nl
Wetlandtelling:
Alice van Duijnen (06-28778014)
Ringgroep: Ton Eggenhuizen (036-5368474)
Natuurfotografie: Inge v.d. Akker (06-23390264)
Bescherming: bescherming@vogelwachtflevoland.nl
Bosbende: Jeroen Veenker (06-36180881)
Flevokijkers: René Gerritzen (036-5367318)

Website: vogelwachtflevoland.nl

Het bestuur is niet verantwoordelijk voor de inhoud van artikelen van derden.

Uiterste inleverdatum kopij: 15 juni 2017

De Grauwe Gans is het tijdschrift van Vogel- en Natuurwacht Flevoland en verschijnt 3x per jaar. Donateurs betalen minimaal 15 euro per jaar, huisgenoten 6,50 euro, door overmaking op iban nummer NL28 INGB 0004 9184 83 van Vogel- en Natuurwacht Flevoland, o.v.v. naam donateur (s). Leden van de jeugdgroepen de Flevokijkers en de Bosbende betalen 120 euro per jaar, incl. koek, limonade en het Waddenweekend. Alle donateurs kunnen deelnemen aan alle door de stichting georganiseerde activiteiten en ontvangen de Grauwe Gans (max. 1 per adres).

Inhoud

2 Colofon en Inhoud
2 Een koninklijk Paradijs
3 Van het bestuur
3 Vogelpoëzie
4 Column
5 De Bosbende
6 Pestvogels in Flevoland
10 Commotie over de Oostvaardersplassen
11 Grachtentelling Almere
12 Virus op pad
15 De Flevokijkers
16 Natuurfotografie
17 Help de Krakeend in Flevoland
18 12 uurs Big Day Flevoland 14 mei 2016
20 Recente waarnemingen november 2016 - februari 2017
24 Agenda

Coverfoto:
Pestvogel, Almere, 15 april 2006, Karel Mauer

Titelfoto's:
P 6: Pestvogel, Almere Muziekwijk, 23 februari 2006, Karel Mauer
P 12: Eendenherder, Bangladesh, januari 2016, Ton Eggenhuizen
P 18: Grasmus, Flevoland, 17 mei 2014, Erna Koelman
P 20: Grote Zee-eend, Pampushaven, 24 februari 2017, Karel Mauer

Een koninklijk Paradijs

Aert Schouman en de verbeelding van de natuur. Tentoonstelling in het Dordrechts Museum van 19 februari t/m17 september 2017.

In het jubileumjaar van het Dordrechts Museum is deze overzichtstentoonstelling een hoogtepunt. Het mooiste werk van dierenschilder Aert Schouman (Dordrecht,1710-1792) samen gebracht voor kunst- en natuurliefhebbers. Hoogtepunt vormt de complete kamerbeschildering uit Paleis Huis ten Bosch met daarop zijn bijzondere dierenverzameling. Zijn werken kenmerken zich mede door de verzameling exotische dieren en vogels van prins Willem V. De dieren werden met schepen van de Oost- en West-Indische Compagnie uit verre landen naar Holland gebracht. Aert Schouman is de belangrijkste Nederlandse dierenschilder van de 18e eeuw. Zijn aquarellen met exotische vogels behoren tot de mooiste die er ooit zijn gemaakt. Van harte aanbevolen om te gaan zien.

Nicolette van der Ben

FSC www.fsc.org
MIX
Papier van verantwoorde herkomst
FSC® C017135

Van het bestuur

Er is veel te melden sinds de vorige editie van de Grauwe Gans in november 2016. Op de nieuwjaarsborrel waren veel donateurs aanwezig om samen te proosten op het nieuwe jaar en de voorzitter sprak daar iedereen toe over de mooie momenten in 2016, alsook de minder fijne momenten. Er werd vooruitgeblikt op 2017 waarbij het belangrijkste onderwerp was dat er gekeken wordt in het bestuur hoe de vogelwacht voort kan bestaan op het niveau dat we nu zijn, want voorkomen moet worden dat we ten onder gaan aan ons succes.

Klinkt heftig natuurlijk, maar als je je realiseert dat we heel veel verschillende activiteiten hebben, er veel donateurs meedoen aan die activiteiten ook en we hebben veel externe contacten met organisaties die ons en ons werk serieus nemen. Da's geweldig, maar vraagt ook wat van alle mensen die zich hiervoor vrijwillig inzetten. Het bestuur bedankt iedereen die dit doet: vrijwilligers krijgen geen financiële vergoeding. Niet omdat ze dat niet verdienen, maar omdat ze onbetaalbaar zijn!

Eind 2016 hebben we afscheid genomen van René Alma in het bestuur en in de eerste maanden van 2017 Wim Sluijs en Wim Kleefstra. Gelukkig hebben we wel een secretaris kunnen benoemen, waarvoor Sylvia Heijman zich beschikbaar gesteld had. Zij is een echte aanwinst. Toch zoekt het bestuur nog diverse nieuwe bestuursleden: algemeen bestuursleden, een penningmeester en ook een voorzitter.

Op 31 mei is er een donateursoverleg. Dit overleg is het vervolg van het ingelaste overleg op 22 maart, waar de aanwezige donateurs zijn bijgepraat over de huidige stand van zaken in het bestuur alsook voorstellen voor het inrichten van de organisatiestructuur van de Vogelwacht voor de toekomst. Zo is het idee gepresenteerd waarbij onze activiteiten ondergebracht worden in zgn pijlers, waardoor er hopelijk ook meer kennis wordt gedeeld, ipv telkens zelf het wiel opnieuw uit te moeten vinden. Er is nog mens- en denkkracht nodig, dus kun je bijdragen, laat het dan weten!!! Meer info over deze avond zal via de nieuwsflits verspreid worden. Mocht je deze (nog) niet ontvangen, geef dan je mailadres door via info@vogelwachtflevoland.nl, dan zorgen we dat ook jij de info krijgt!

Ten slotte willen we als bestuur allen bedanken die hun donatie voor 2017 reeds overgemaakt hebben. Met jullie gift kunnen we ook dit jaar weer ons werk blijven doen. Mocht je dit nog vergeten zijn, doe dit dan alsnog, anders krijg je in juli dit blad niet meer en dat wil je natuurlijk niet.

Inge Hagens
Voorzitter Vogel- en Natuurwacht Flevoland

Vogelpoëzie

Nu de Nachtegaal weer elk moment bij ons kan arriveren, hierbij 2 volslagen verschillende voorbeelden van de verering, die deze onooglijke maar welluidende vogel ten deel valt. Nog eens Hans Warren uit de twintigste eeuw, die als geen ander de zang fonetisch weet te vangen en Petrarca uit de veertiende eeuw, die als zovelen na hem, de zang associeert met liefde en verdriet.
Wim Sluijs

De Nachtegaal
Van Hans Warren

Tió, tió, tio, tio, tio, tio, tio, tix
Tzu, tzu, tzu, tzu, tzu, tzu, tzu, tzu, tzu, tzi
Dzorre, dzorre, dzorre, dzorre, hi
Wiet, wiet, tjie, tjie, tjie, tjie, retsuwo!
Orr, etsjetsjetsjetetsjetsjetsjetsjetsj, woi-oit!
U, u……, u……, u……, u……,u……, u……,
Orr, oewatl, oewatl, oewatl, oewatl, at, at, at, ahoedju!

Francesco Petrarca

De Nachtegaal, die zo vol tederheid
Treurt om zijn kroost of om zijn lieve gade,
vult met zijn zoet gegorgel wijd en zijd
de hemel en de velden en de paden.

Nachtegaal, Knardijk, Hans Kruitwagen

Een nieuw recordjaar?

Het is kwart over 8 in de ochtend en ik heb me net een weg gebaand door de dikke mist en de vele wegopbrekingen in Scheveningen. Aangekomen op de parkeerplaats naast het Noorderstrand van Scheveningen stap ik uit de auto en loop het strand op. Deze

Kleine Burgemeester, Scheveningen, 4 februari 2017, Karel Mauer

winter is het hier een burgemeester festijn. Op zijn top zaten hier volgens schattingen 10 Grote Burgemeesters en 4 Kleine Burgemeesters. Aangekomen bij de vloedlijn vind ik 5 Grote Burgemeesters en 2 Kleine Burgemeesters.

Drie dagen later sta ik voor mijn werk op een bedrijventerrein bij Ede. Het is inmiddels de zesde keer dat ik deze plek bezoek. Het doel is telkens een groepje van 3-4 Europese Kanaries dat hier een verstopspelletje met mij aan het spelen is. Een Sperwer en Havik hebben op eerdere bezoekjes al voor de nodige onrust gezorgd onder de aanwezige zangvogels. Deze ochtend kom ik om 8 uur aan en het schemert nog een beetje. Ik besluit tien minuutjes in de auto te blijven zitten en stap dan uit om een rondje te lopen. Terwijl ik uitstap komen er drie vogeltjes ruzie makend overvliegen en verdwijnen in een stuik. Twee ervan blijven gelukkig goed zichtbaar zitten, bingo!

Gebruik maken van waarneming.nl en zodoende een database aanmaken met eigen waarnemingen heeft zo zijn voordelen. Zo weet ik inmiddels dat zowel de burgemeesters als de kanaries soorten zijn die ik niet ieder jaar zie. Wil ik mijn eigen jaarlijst record verbreken dan zijn het deze soorten die het verschil maken. Dat is dan ook meteen mijn doel voor dit jaar, meer dan 225 soorten vogels in een jaar zien.

De afgelopen jaren heb ik aardig wat beschrijvingen van een Big Year gelezen. Vooral de verhalen over een Big Year in Amerika laten steevast een verhaal zien waarbij vooral gefocust wordt op de moeilijkere soorten. Dit gebeurt dan aan de hand van een code die aan soorten wordt toegekend. Of een dergelijke lijst in Nederland ook bestaat weet ik niet, maar in waarneming.nl wordt wel een zeldzaamheid aan elke soort toegekend. Maar eigenlijk ben ik het niet zo eens met deze toekenning. Soorten die nog steeds op mijn levenslijst ontbreken als een aantal Pijlstormvogels zijn helemaal niet zeldzaam volgens waarneming.nl. Maar als je niet aan de kust woont en het daarom moeilijker is om met elke noordwesterstorm op de juiste plekken te zitten blijkt de soort veel zeldzamer. Een soort als Zeearend is daarentegen volgens waarneming.nl zeldzaam terwijl je daarvoor alleen in het broedseizoen je telescoop op die ene boom die nog overeind staat in de Oostvaardersplassen moet mikken. Daarom zal ik voor moeilijkere soorten focussen op mijn eigen lijstjes en hoe moeilijk de soort in de afgelopen jaren is geweest.

Op dit moment staat de teller op 114 soorten en dat is hoger dan elk voorgaande jaar. Ter vergelijking, dit aantal haalde ik meestal pas in maart. Daarnaast heb ik al twaalf soorten gezien die ik in de afgelopen 5 jaar in meer dan twee jaar heb gemist. Daarnaast zijn de eerste twee lifers ook al binnen (Mongoolse Pieper en Dwerggors), dus ik ben goed op weg. We zullen zien waar we dit jaar eindigen.

Victor Egenhuizen

Dwerggors, Noordwijk, 27 december 2016, Karel Mauer

DE BOSBENDE

In de vorige Grauwe Gans was onze tekst heel kort, er was per ongeluk een verkeerde versie ingestuurd. Deze keer dan ook wat meer, dan weet iedereen waar we mee bezig zijn geweest. Het begint in de herfst, met mooie kleuren en behoorlijk weer dit jaar. In de herfst valt er van alles uit de boom en dat kan je soms ook eten. Dat wisten we al, een paar jaar geleden zijn wij ook op strooptocht gegaan door veld en bos en dat was een succes. Dus….. nog een keer! Wij zijn met zijn allen op de fiets naar de Kemphaan en het Cirkelbos gegaan om beukennoten, walnoten en hazelnoten te verzamelen. Het was een fijne genoeglijke middag met een flinke oogst.

Natuurwerkdag, Almere, november 2016, Jeroen Veenker

We zijn naar het NEMO gegaan. Met zijn allen in de trein naar Amsterdam, een klein eindje langs het water en de stad sjokken en dan je ogen uitkijken. Prachtig, wat een mooi museum toch tegen een vriendelijke groepsprijs. Top!

Sint Jansklooster, de Wieden, december 2016, Jeroen Veenker

Zaterdag 5 november zijn we weer met Staatsbosbeheer aan de slag gegaan op de Natuurwerkdag. Heerlijk even uitstukken bij het 4-Bruggenpad om een paar rillen te maken voor de kleinere vogels.De Wieden van Natuurmonumenten is een prachtig en sfeervol gebied om in het najaar te bezoeken. Op 10 december zijn we naar St Jansklooster gegaan. Eerst hebben we de oude watertoren beklommen, helemaal gerestaureerd met een fraaie Escher-achtige trap binnenin. Bovenin een prachtig uitzicht van wel 2 meter; er is mist ontstaan. Jammer, maar na de toren zijn we lekker gaan wandelen en beneden was de mist veel minder en de natuur prachtig. Na de wandeling lekker opwarmen in het bezoekerscentrum, ook mooi en toen weer terug. Echt de moeite waard voor iedereen!

Geen nieuwjaar zonder film. Dit jaar hebben we naar drie prachtige films van Human Planet gekeken met als thema de aanpassing van de mens aan hun leefgebied en dan vooral: hoe overleef je in meer extreme omstandigheden. Popcorn en chocolademelk erbij, helemaal prima en erg gezellig weer. Zaterdag 4 februari weer iets heel anders. Variatie is leuk, dat houdt het spannend en dan is er voor elk wat wils.

Wat staat er dit jaar nog op het programma? Zaterdag 4 maart komt een uilen-expert langs.Op 8 en 9 april bezoeken wij de Ardennen, Ruud heeft daar een huisje. Op 13 mei gaan wij lekker wandelen op Schokland. Het waddenweekend is van 23 t/m 25 juni op Schiermonnikoog. Voor 8 juli staat de botanische tuin in Utrecht geboekt en op 22 juli sluiten wij het seizoen weer af met alle foto's en herinneringen.

Jeroen en Ruud

NEMO, Amsterdam, februari 2017, Ruud Blommaart

Pestvogels in Flevoland

Wanneer er ergens een groepje Pestvogels opduikt kun je er verzekerd van zijn dat die door veel mensen bezocht zal worden. Om de een of andere reden hebben Pestvogels een magische aantrekkingskracht op vogelaars en fotografen. Zou het aan hun kleed liggen, hun onvoorspelbare voorkomen of iets anders ? Een vraag die ik niet een-twee-drie kan beantwoorden.

In Flevoland duiken met enige regelmaat groepjes Pestvogels op. En als je net zoveel geluk hebt als ondergetekende dan heb je ook kans om de soort als huissoort te kunnen noteren (op de vier adressen waar ik in Almere heb gewoond is het mij elke keer gelukt). In dit stuk wordt aandacht besteed aan het voorkomen van de soort in onze provincie. Maar weest gewaarschuwd; er kunnen wel eens meer vragen worden gesteld dan antwoorden gegeven.

Voorkomen algemeen

Pestvogels zijn in Nederland wintergast en doortrekker in zeer klein aantal, maar tijdens invasiejaren kunnen de aantallen aanzienlijk zijn. De oorzaak van het invasie-achtige optreden kan gezocht worden in een overschot aan exemplaren (na goede broedresultaten) en/of gebrek aan voldoende voedsel in de broedgebieden na de broedtijd (Scandinavië en vooral Noord Rusland). In de winter zijn Pestvogels afhankelijk van besdragende heesters. Strengheid van de winters schijnt geen rol te spelen. In tegenstelling tot veel andere gasten die ons land aan doen, moeten we Pestvogels niet zoeken in natuurgebieden of buiten de bebouwde kom maar juist in de bewoonde wereld. In woonwijken zijn voldoende heesters aanwezig die hen voedsel kunnen verschaffen. Zo werden de meeste Pestvogels aangetroffen in Almere (19 winters), Zeewolde (11 winters) en Lelystad (10 winters). De (veel) kleinere woonkernen in Oost Flevoland en de Noordoostpolder moeten het met veel minder stellen. Betekent dit dat daar weinig bessenstruiken aanwezig zijn of gewoon dat daar minder gevogeld wordt?

Voor Nederland geldt dat Pestvogels met name van oktober tot en met april worden gezien. In Flevoland worden langdurige pleisteraars vooral in december tot en met februari gemeld. De vroegste datum voor Flevoland is 27 september (2013, vier overvliegend bij Emmeloord). De laatste datum dat Pestvogels werden gezien is 23 april (1991, acht vogels, Almere). De groepssamenstelling bestaat hoofdzakelijk uit juvenielen.

Voorkomen over de jaren (zie tabel)

Voor een provincie als Flevoland is het soms lastig te

	locaties	hoogste aantal	totaal aantal		locaties	hoogste aantal	totaal aantal		locaties	hoogste aantal	totaal aantal
1975-76	1	2	2	**1989-90**	2	4	7	**2003-04**	3	3	6
1976-77	_	_	_	**1990-91**	5	13	42	**2004-05**	9	94	198
1977-78	_	_	_	**1991-92**	3	6	16	**2005-06**	22	113	634
1978-79	_	_	_	**1992-93**	_	_	_	**2006-07**	15	23	183
1979-80	_	_	_	**1993-94**	1	2	2	**2007-08**	3	3	5
1980-81	_	_	_	**1994-95**	_	_	_	**2008-09**	8	16	27
1981-82	1	20	20	**1995-96**	4	60	86	**2009-10**	2	1	2
1982-83	_	_	_	**1996-97**	_	_	_	**2010-11**	17	31	147
1983-84	_	_	_	**1996-98**	_	_	_	**2011-12**	_	_	_
1984-85	_	_	_	**1998-99**	3	3	7	**2012-13**	6	18	59
1985-86	_	_	_	**1999-00**	_	_	_	**2013-14**	3	8	10
1986-87	_	_	_	**2000-01**	6	33	101	**2014-15**	6	17	27
1987-88	_	_	_	**2001-02**	_	_	_	**2015-16**	_	_	_
1988-89	_	_	_	**2002-03**	4	8	14	**2016-17**	8	13	33

tabel 1. Aantallen Pestvogels per winter in Flevoland

zeggen wanneer de eerste waarneming van een bepaalde soort gedaan is. De drie delen van de provincie zijn immers op verschillende momenten drooggelegd. Voor de Noordoostpolder geldt dat de eerste Pestvogels in 1996 werden waargenomen (54 jaar na het droogvallen), in Oost Flevoland in 1981 (24 jaar na droogvallen) en voor Zuid-Flevoland in 1975 (7 jaar na droogvallen, maar tevens was dit de eerste waarneming voor de gehele provincie !) Een bijzonder beeld. Niet in alle jaren werden Pestvogels in onze provincie gezien. In de 50 jaar na de eerste waarneming waren er 18 Pestvogel-loze winters. Verder geeft de tabel het aantal locaties aan waar Pestvogels werden genoteerd, het hoogste aantal dat in die winter op één dag werd geteld (dat kan dus van één locatie afkomen, maar ook van verschillende) en het "totaal aantal". Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat het "totale aantal" niet het werkelijke aantal individuen weergeeft, maar een optelsom is van de hoogste aantallen per locatie. Dubbeltellingen zijn dus niet uitgesloten. Deze winters laten echter wel een groter aantal locaties zien als ook de hoogste aantallen die op één dag en op één locatie zijn gezien. Bovendien waren in heel Nederland tijdens deze winters hogere aantallen dan "normaal" aanwezig.

Pestvogels lijken er ineens te zijn. Trekkende vogels worden vrijwel niet waargenomen. Van overvliegende vogels in de bebouwde kom is het lastig om te zien of dit trekkers dan wel vogels zijn die van de ene naar een andere straat vliegen. Wat betreft datum en locatie hebben de volgende waarnemingen zonder meer betrekking op doortrekkers: 10 nov 2003, 1 IJmeerdijk; 7 nov 2004, 5 Roggebotzand, 7 nov 2004, 1 Zeewolde, 2 jan 2005, 12 Dronten; 10 nov 2005, 1 Ketelbrug, 29 nov 2005, 11 IJmeerdijk, 15 dec 2005, 13 IJmeerdijk, 18 dec 2005, 5 IJmeerdijk, 26 dec 2005, 2 Trintelhaven, 1 jan 2006, 1 Ketelbrug, 16 april 2006, 1 Ketelbrug; 28 okt 2010, 31 IJmeerdijk, 31 okt 2010, 12 IJmeerdijk, 6 nov 2010, 2 IJmeerdijk; 27 sep 2013, 4 Emmeloord, 28 sep 2013, 8 Emmeloord.

Pestvogels, Almere Filmwijk, 27 februari 2005, Karel Mauer

In het overzicht springen de aantallen in de winters van 2004-05, 2005-06 en 2006-07 onmiddellijk in het oog (gevolgd door 2010-11 en 2000-01) .

Bekijken we winter 2004-05 wat meer in detail dan valt het op dat er maar één locatie was waar Pestvogels zich voor langere tijd ophielden: Zeewolde van 25 november tot 4 maart met een maximum van 70 exemplaren. Op de acht overige locaties werden vogels niet langer dan een dag gezien. Gelet op de data (en vier "overvl") lijkt het erop dat dit doortrekkers waren op heen- dan wel terugreis : Almere, Waterwijk

Pestvogel, Muziekwijk, 3 maart 2006, Karel Mauer

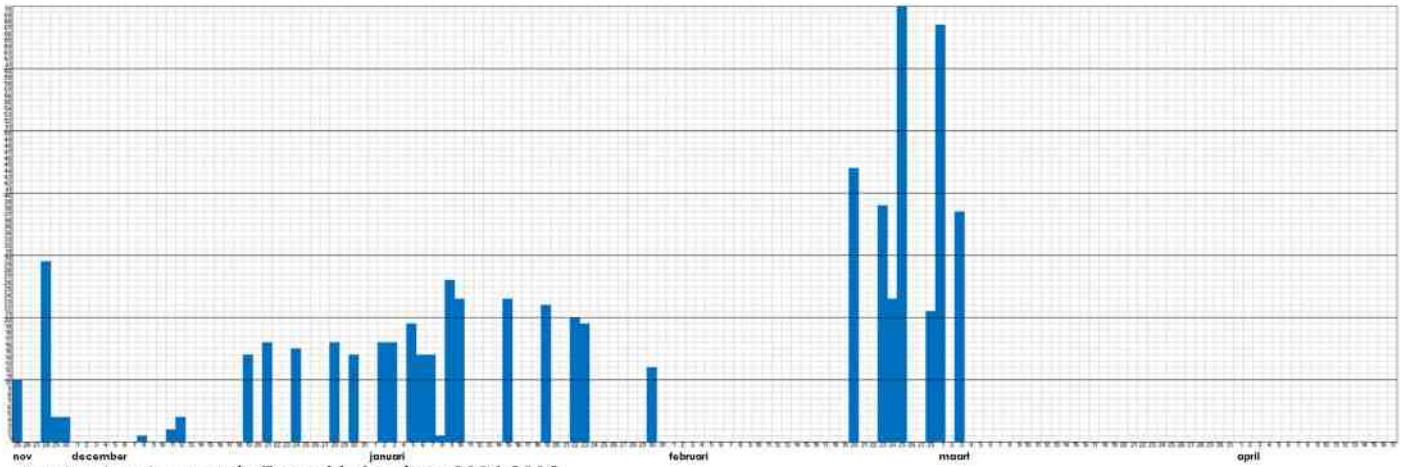

Aantalsverloop Pestvogels in Zeewolde in winter 2004-2005

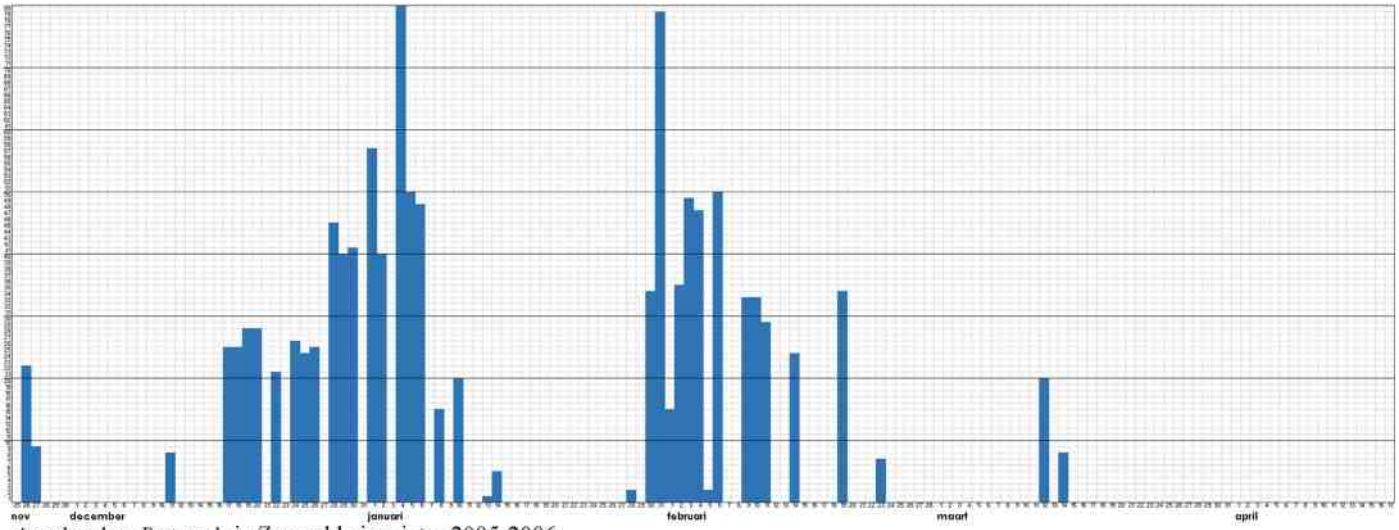

Aantalsverloop Pestvogels in Zeewolde in winter 2005-2006

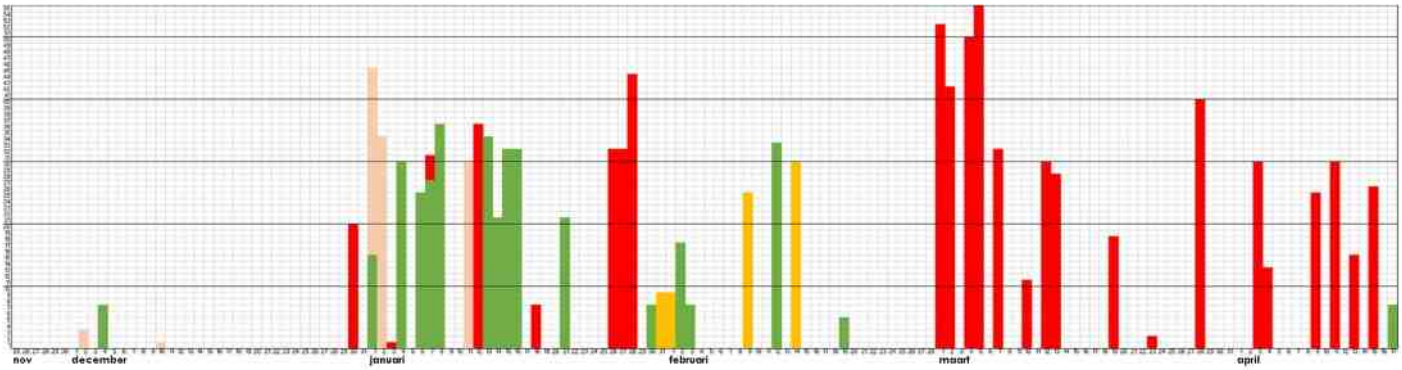

Aantalsverloop Pestvogels in Almere in winter 2005-2006 parkwijk / Danswijk / Filmwijk Kruidenwijk Stedenwijk Muziekwijk

Pestvogel, Zeewolde, 30 december 2008, Karel Mauer

Pestvogel, Lelystad, 25 januari 2015, Karel Mauer

Pestvogel, Almere, 27 februari 2005, Karel Mauer

Pestvogel, Almere, 26 februari 2006, Karel Mauer

(3 november 9 ex), Harderbroek (7 november 1 ex overvliegend), Roggebotzand (7 november 5 ex, 19 maart 1 ex), Dronten (2 januari 12 ex overvl, 27 maart 1 ex), Almere, filmwijk (9 maart 3 ex overvl), Parkwijk (9 maart 94 ex en 16 maart 8 ex), OVP (2 jan 1ex), Ketelbrug (13 april 1 ex overvl). In de winter van 2005-06 wordt op meer locaties gepleisterd, ook in de kleinere woonkernen in de polder.

Twee locaties uit winter 2005-06 uitgelicht

Figuur 1 en 2 geven de aantalsontwikkelingen weer van resp Zeewolde en Almere uit winter 2005-06. Hoewel de Pestvogels van Zeewolde niet altijd op dezelfde plek (straat) werden gezien, was de situatie redelijk overzichtelijk zodat de aanwezige vogels als één groep (of Zeewolde als één wijk) konden worden gezien. De situatie in Almere lag iets ingewikkelder.

Hoewel de afstanden tussen de wijken in Almere groot tot vrij groot zijn, lijkt de grafiek één groep Pestvogels wel te rechtvaardigen. Hoewel in de grafiek pieken en dalen zitten, zijn deze niet gekoppeld aan wijken. Voor zowel Park-/Dans-/Filmwijk aan de ene kant als Kruiden-/Steden-/Muziekwijk aan de andere kant lijkt de grafiek hetzelfde beeld te vertonen. Uitgaand van één groep lijkt het erop alsof er een verhuizing is geweest van Park-/Dans-/Filmwijk naar Muziekwijk. Daar verblijven de vogels van 1 maart tot en met 15 april. In deze periode wordt vanuit Park-/Dans-/Filmwijk niets meer gemeld terwijl omgekeerd vanuit Muziekwijk wel enkele meldingen zijn in de periode dat de meeste gevallen uit Park-/Dans-/Filmwijk stammen. Er zijn zelfs twee dagen met meldingen uit Park-/Dans-/-Filmwijk én Kruiden- of Muziekwijk. Het totaal op die dagen komt op resp 60 en 58 ex hetgeen vrijwel overeenkomt met de piek(en) in Muziekwijk van begin maart. Toeval? Als we de twee locaties met elkaar vergelijken dan zien we dat de Pestvogels zich bijna twee weken eerder in Zeewolde vestigden dan in Almere maar zo'n anderhalve maand eerder alweer vertrokken zijn. Op zich hoeft dit niet zoveel te betekenen te hebben. Toch lijkt het erop alsof in al de winters dit het gebruikelijke beeld is. Het loont zeker de moeite om hier eens verder in te duiken.

Als we de waarnemingen van winter 2005-06 van Kruiden-, Steden- en Muziekwijk als één groep aanmerken dan zien we een opmerkelijke overeenkomst tussen Almere en Zeewolde (zowel 2005-06 als 2004-05). In alle drie de gevallen valt de grafiek in twee stukken uiteen. Tussen de twee stukken zit een periode van rond de twee weken waarin geen Pestvogel wordt gezien (waar zijn ze naar toe? Waarom)? Ook de opbouw van de stukken lijkt veel op elkaar; vergelijk de toe- en afname in de eerste stukken en de terugkomst na de "pauze" (zijn dit dezelfde vogels geweest of nieuwe)? Wel vragen, geen antwoorden. Helaas ontbreekt het hier aan tijd en ruimte om dit te vergelijken met de overige jaren, maar misschien is het aardig om hier iets te vertellen naar aanleiding van eigen waarnemingen.

Van 6 maart tot 5 april 1991 verblijft een klein groepje (max 6) in Waterwijk. Op 24 maart ben ik vrijwel de gehele dag bij het groepje aanwezig. De dag begint met vijf juveniele en een adulte vogel. Tussen 13.00 en 14.15 u zijn er ineens zeven juvenielen aanwezig en is de adulte vogel vertrokken. Vanaf 14.15 u (tot zeker 16.00 u) wordt de groep uitgebreid met nog eens twee juvenielen. Waren deze nieuwe vogels al aan de terugreis begonnen? De volgende dag waren het er weer vijf.

Op het moment dat ik dit schrijf, loopt februari 2017 bijna ten einde. Eind 2016 zag er veelbelovend uit maar uiteindelijk bleven de waarnemingen beperkt tot enkele losse dagen en enkele individuen. Maar goed, wie weet wat maart en april nog kunnen brengen.

Karel Mauer

Commotie over de Oostvaardersplassen

Wie de lokale media volgt zal het niet zijn ontgaan sinds de statenfracties van VVD en SGP met hun, inmiddels door Provinciale Staten aangenomen voorstel voor minder grote grazers kwamen. Want daar gaat het debat vooral over, niet over de vogels, waarvoor de OVP als Natura2000-gebied is aangewezen met alle verplichtingen die daarbij horen. Geen woord meer over de uitvoering van het Natura2000–beheerplan, niet over de keuze tussen een totale drooglegging in een keer en een stapsgewijze aanpak, en ook niet over de haast die daar nu toch eens mee gemaakt moet worden. Let wel: de definitieve aanwijzing was in december 2009, het beheerplan is vastgesteld in oktober 2015 (bijna drie jaar later dan wettelijk voorgeschreven!) en nu is het stil.

De Vogelwacht heeft althans nog geen concreet antwoord gekregen op de vraag van een jaar geleden hoe de provincie ons wil betrekken bij het uitvoeringsplan. Het zijn geen formaliteiten waar het om gaat: de opdracht van eind 2009 was o.a. om de omstandigheden in het gebied voor de Woudaap, Blauwe Kiekendief en Porseleinhoen te verbeteren, maar sinds 2012 broeden de eerstgenoemde soorten niet meer in de OVP en het aantal broedparen Porseleinhoen zit met gemiddeld 14 (in 2011-2015) op nog geen 40% van het na te streven minimum. Er is dus wel werk aan de winkel.

Terug naar het onderwerp van de commotie. De grote grazers zijn voor de Vogelwacht geen doelsoort, maar – zoals het ook in het Natura2000-beheerplan staat – een middel om te zorgen dat er voldoende geschikt grasland is voor de ganzen die op hun beurt moeten meehelpen om het rietmoeras geschikt te houden voor de verschillende aangewezen soorten die daar broeden, slapen of foerageren. Wij betwijfelen wel of de huidige oppervlakte aan grasland daarvoor noodzakelijk is; die kan mogelijk kleiner worden en dat zou weer ruimte bieden aan andere biotopen en een meer gevarieerde vogelbevolking. Met de introductie van de grote grazers is de biodiversiteit in het droge deel van de OVP immers drastisch gekelderd, niet alleen wat vogels betreft. Een kleiner areaal grasland betekent ook minder grote grazers, maar daarmee spreken we ons niet uit voor het voorstel van VVD en SGP. Want de vraag blijft hoe je moet omgaan met de jaarlijkse aanwas aan dieren in een afgesloten gebied. Daar zullen ook onze donateurs van mening over verschillen. Het bestuur staat op het standpunt dat zij niet deskundiger is dan ICMO, de commissie die het huidige beleid geadviseerd heeft, en zij heeft vertrouwen in de wijze waarop Staatsbosbeheer dat uitvoert.

Dan de recreatie. Gepleit wordt voor meer mogelijkheden, ook in het Natura2000-gebied zelf. Wij zien die veel liever in de omringende gebieden als de Hollandse Hout en het Oostvaardersveld, en wijzen vormen van recreatie waarbij het niet meer gaat om de beleving van de natuur en de rust die daarbij hoort, in de OVP zelf, zonder meer af. Tegelijkertijd moeten we beseffen dat meer en andersoortige recreatie daar met alleen de Wet Natuurbescherming niet te voorkomen zal zijn; er is al eens een vergunning afgegeven voor overnachtingen in de Driehoek! Ik zie daarom graag een zonering om te voorkomen dat allerlei min of meer wilde plannen van initiatiefnemers in de praktijk het recreatiebeleid gaan bepalen. Leg vooraf vast waar en wanneer je welke vormen en aantallen van recreatie wilt toestaan. Ik denk dan aan een zone waar helemaal geen recreatie en ook alleen maar minimale beheersactiviteit is toegestaan, een zone voor alleen lichte en zuiver op natuurbeleving gerichte vormen van recreatie met beperkte bezoekersaantallen, etc. etc.

Tenslotte, er moet nu eindelijk een eind komen aan het tellen van de grote grazers met behulp van een helikopter. Als de ICMO-adviezen toch niet meer heilig zijn, is dit wel het eerste punt om er van af te wijken.

Wim Kleefstra

Grote grazers, Praamweg, 29 December 2012, Karel Mauer

Grachtentelling Almere

Almere, 17 januari 2015, Hilma Kosters

Sinds vele jaren worden in de maand januari de vogels in en om de grachten van Almere geteld. Dit werd altijd georganiseerd door André van den Berg. Toen André in 2015 aangaf het stokje graag over te willen dragen, zijn we met drie mensen hier in gestapt. Dit zijn Hilma Koster, Marleen Visser en ondergetekende. Tijdens de grachtentelling worden alle vogels geteld, die gebonden zijn aan het water van de Almeerse grachten. De Wilde Eenden worden dus geteld, maar ook een groep kokmeeuwen, die aan het rusten is op de daken van een rijtje woningen naast de gracht. Het is leuk om te doen en deze tellingen zijn ook zeer geschikt voor cursisten om op een laagdrempelige manier kennis te maken met het fenomeen 'vogels tellen'. We betrekken dan ook graag de cursisten bij deze tellingen.

Als nieuwe "Commissie Grachtentelling" hebben we in januari 2016 de telling voor de eerste keer georganiseerd en in januari 2017 voor de tweede keer. We hebben nu ook de mogelijkheid geboden aan mensen, die een vorig jaar hebben geteld, om hun gebied te 'claimen'. Zo krijg je de kans om het zelfde gebied meerdere jaren achtereen te tellen. Voor de grachtentelling hebben we Almere verdeeld in 21 telgebieden. Alle waarnemingen worden ingevoerd op waarneming.nl. Dit kan al tijdens de telling worden gedaan via de app op de smartphone. Voor degenen die liever met pen en papier het veld in gaan is

Waterhoen, Almere, 6 januari 2017, Henk v/d Bovenkamp

	Soorten	2017	2016	Totaal
1	Kokmeeuw	2.731	2.589	5.320
2	Wilde Eend	2.215	2.045	4.260
3	Meerkoet	1.465	1.593	3.058
4	Waterhoen	426	338	764
5	Kuifeend	259	217	476
6	Knobbelzwaan	75	115	190
7	Fuut	54	87	141
8	Krakeend	78	58	136
9	Aalscholver	16	57	73
10	Zilvermeeuw	21	31	52

Ttabel grachtentelling

er de mogelijkheid om hun waarnemingen later in te voeren via de website waarneming.nl. Door digitaal vast te leggen, bouwen we een mooie telhistorie op. Het zal interessant zijn om te zien wat er door de jaren heen verandert in de vogelpopulatie in de grachten. We proberen nog om het beschikbare (papieren) archief te ontsluiten, maar dat zal een flinke klus worden.

En de resultaten? Per telweekeinde werden circa 7500 vogels geteld. Kokmeeuwen, Wilde Eenden en Meerkoeten domineren het beeld, maar ook Waterhoen en Kuifeend zijn algemene soorten in de grachten van Almere. De Top 10 is in bovenstaande tabel te zien. Naast deze algemene soorten werden ook een aantal soorten gezien, die in de grachten wat meer

Grachtentelling, Almere, 17 januari 2015, Hans Luyten

uitzonderlijk zijn. In Almere Buiten werden bijvoorbeeld grote zaagbekken gezien. IJsvogels en Dodaarzen werden vanuit verschillende gebieden gemeld en ook Rietgorzen en Waterrallen komen voor op en om de stadsgrachten van Almere. Soms kwamen de tellers wintergroepjes van tientallen Ringmussen of Putters tegen. Het is natuurlijk erg leuk om tijdens je telling ook zulke soorten waar te nemen. Wie zich wil aanmelden of meer informatie wil hebben, kan uiteraard bij ons terecht.

Klaas Oudshoorn (klaasoudshoorn@gmail.com)

De vogelgriep hield Europa de afgelopen winter weer in zijn greep. Besmette stallen en stapels dode wilde vogels vulden het nieuws. Dit is niet alleen een Europees fenomeen, ook in Azië en Amerika speelt de vogelgriep. Wellicht is Azië zelfs de (voortdurende) bron van de ellende. Zowel de (wereldwijde) handel in pluimvee en pluimveeproducten alsook de wereldwijde vogeltrek zouden verantwoordelijk kunnen zijn voor de verspreiding van de vogelgriep. In dit artikel komt eerst de werking van het virus aan bod. Vervolgens belicht ik de rol die trekvogels zouden kunnen spelen en vertel ik iets over het veldwerk dat Henk Koffijberg en ik hebben gedaan waarbij wij monsters hebben afgenomen van wilde vogels.

Vogelgriep wordt overgedragen door een virus. De weinig prozaïsche naam ervan luidt: Aviaire Influenzavirus (AI). Bij het AI-virus wordt onderscheid gemaakt tussen twee typen: het voor kippen weinig ziekmakende dus "laag-pathogene" (LPAI) en het voor kippen gevaarlijke "hoog-pathogene"(HPAI) virus. Verder komen AI-virussen in een zeer groot aantal subtypen voor, die aangeduid worden met namen zoals H5N1 of H7N7. Wat zijn dan die H's en N's met nummertjes die we in het nieuws horen? Deze verwijzen naar twee van de eiwitten die de streng erfelijk materiaal (RNA) omhullen. In dit eiwitmanteltje zitten de eiwitten hemaglutinine (H) en neuraminase (N). Eiwitten zijn ingewikkelde moleculen en kunnen meerdere verschijningsvormen aannemen. Van de "H" zijn nu 18 typen bekend en van de "N" 11 typen. In principe zijn alle HN-combinaties (18x11=198x) mogelijk. De uitbraak afgelopen winter was er een van het H5N8-type.

Als een vogel met het vogelgriepvirus besmet wordt dringt het virus een cel van zijn gastheer binnen en zet het die cel aan tot het veelvuldig kopiëren van het virus-RNA. Bij dat kopiëren kunnen foutjes (mutaties) of nieuwe combinaties van RNA ontstaan en die fout of nieuwe combinatie kan, heel soms, van een LPAI een HPAI maken. Bij kippen leidt zo'n HPAI vrijwel altijd tot ziekte en een snelle dood. Maar wilde vogels zijn niet altijd even vatbaar. De gastheer kan tijdens de besmetting ziek worden en zelfs doodgaan, maar het is ook mogelijk dat wilde vogels het virus ongemerkt dragen en verspreiden. Voor het virus zijn deze laatste gastheren bij uitstek geschikt om grote afstanden af te leggen. Deze worden niet ziek en gaan niet in een hoekje van het moeras zitten snotteren. Wilde watervogels zijn normaal gesproken slechts drager van laag-pathogene vogelgriep-virussen. Overdracht tussen vogels gebeurt via de luchtwegen en via mest. In uitwerpselen kan het virus wel 100 dagen intact blijven. De virussen verspreiden zich gemakkelijk omdat watervogels vaak tijdens trek en overwintering dicht op elkaar zitten. De LPAI's blijven daarbij onder de radar als de gastheer niet ziek wordt. Binnen populaties vanwilde vogels is een ontwikkeling van LPAI naar HPAI nog nooit vastgesteld. Dat ligt anders bij pluimveebedrijven. Door de kleine ruimte, de vele dieren en de hogere temperatuur is de overlevingskans van het virus in een kippenstal veel groter. Zelfs een virus dat in hoge mate dodelijk is voor zijn gastheer kan zich hier toch gemakkelijk verspreiden. De omstandigheden voor een ontwikkeling naar HPAI zijn in een kippenstal dus extreem gunstig, en bepaalde subtypen van LPAI virussen kunnen zich juist daar ontwikkelen tot HPAI virussen. Dit is tot nu toe alleen waargenomen bij virussen van de H5 en H7 subtypen.

Tot zover de technische details. Februari 2016; ik ben te gast in Bangladesh en onderzoek aan de oevers van Hakaluki Haor de talrijk aanwezige vogels. Met twee Engelsen – Bill en Steve – trainen we Bengaalse studenten in het vangen en ringen. Hakaluki Haor ligt in noordoost Bangladesh en is een immense stroomvlakte (ruim drie keer de grootte van onze Oostvaardersplassen) van de Kushiyara-rivier die weer afstroomt op de grote Bhramaputra. In de zomermaanden staat vrijwel het gehele gebied onder meters water. De winter is de droge periode. Enorme oppervlakten vruchtbare grond vallen in het najaar droog. Het water trekt zich terug tot enkele kleinere meren. Deze meren worden bevolkt door enorme aantallen watervogels die hier de winter doorbrengen en zich – op het moment dat wij er zijn - zich langzaam opmaken voor de trek naar hun broedgebieden in Siberië.

Het zijn niet alleen wilde vogels die we hier zien. Ons kamp is opgesteld langs de weelderig begroeide oever en deze oever wordt ook gebruikt door de lokale bevolking. Zo'n 200.000 mensen leven rond en van het meer. In het meer wordt gevist, de vruchtbare landerijen worden gebruikt als rijstvelden, en met regelmaat komen herders langs om het vee naar grazige weiden en stille wateren te leiden. Dat vee

bestaat de ene keer uit jonge koeien, het andere moment worden loopeenden het gebied in gedreven. Dichte groepen van honderden tot een paar duizend tamme eenden struinen door het oevergras. Een betere omstandigheid voor verspreiding kan een vogelgriepvirus zich niet wensen! Want als de avond valt over Hakaluki zijn de eendenherders al een tijdje weg en de eenden midden op de plas worden onrustig. Het duurt niet lang voordat de eerste Krakeenden, Smienten, talingen en Coromandeleenden de oevers opzoeken om te foerageren. Ongemerkt pikken ze daar ook het hoogpathogene virus op dat via de poep van de tamme eenden in het gebied is terecht gekomen. De watervogels vetten nu op voor de lange reis, over de Himalaya naar de broedgebieden in het noorden. Daar zwermen de in Azië overwinterende watervogels uit over het immense Russische land om te broeden.

Augustus 2016; grote groepen eenden verzamelen zich op het Chanymeer tussen Omsk en Novosibirsk. De broedtijd zit er op en vóór de grote najaarstrek verversen de vogels hun vliegveren. Deze slagpenrui maakt de vogels vleugellam en daarom zoeken ze grote meren op. Het Chanymeer ligt strategisch gunstig. Hier nazomeren honderdduizenden vogels, die straks weer de wintergebieden gaan opzoeken. Uit ringonderzoek is bekend dat niet alleen Aziatische wintergasten dergelijke meren opzoeken. In Nederland geringde Smienten zijn 7000 kilometer oostelijker in de broedtijd teruggemeld. Dikke kans dat zij in de broed- en ruigebieden zoals het Chanymeer in aanraking komen met de Aziatische wintergasten. Het is dus heel goed mogelijk dat een Smient die op de Natte Graslanden van de Lepelaarplassen komt overwinteren, in augustus op een Siberisch meer zat, samen met een Krakeend die de winter ervoor in Hakaluki Haor heeft gezwommen. Dit is het tweede moment waarop het virus kan overspringen.

Het is inmiddels november 2016: na meldingen uit Oost-Europese landen en Duitsland wordt vogelgriep (H5N8) ook in Nederland officieel vastgesteld. In eerste instantie gaan veel kuifeenden dood, later ook Smienten, roofvogels en grote meeuwen. De laatste twee groepen snoepen waarschijnlijk van de eendenkadavers, raken besmet en moeten het feestmaal met de dood bekopen. Het H5N8 virus blijkt in 2016 gemuteerd tot een nog veel gevaarlijker variant dan hetzelfde virus in 2014. Toen bleken Smienten het virus wel massaal te dragen en te verspreiden, maar gingen ze er nog niet dood aan (Verhagen et al. 2015; Poen et al. 2016). Om de rol van wilde vogels bij de verspreiding in kaart te brengen, startte het Vogeltrekstation samen met de Erasmus Universiteit een onderzoek. De hiervoor beschreven virusroute van Azië via de wilde vogels naar Europa is immers één van de mogelijkheden. Het onderzoek behelst het vangen en ringen van watervogels en het afnemen van monsters voor analyse. Gevangen vogels wordt een uitstrijkje uit de keel en de cloaca afgenomen. Deze uitstrijkjes

Loopeenden, Bangladesh, 23 januari 2016, Ton Eggenhuizen

kunnen aantonen of zij op dat moment drager zijn van vogelgriepvirussen. Antistoffen in het bloed tonen aan of de vogels in het verleden in aanraking met het virus zijn geweest. Daarom wordt dus ook bloed afgenomen. De monstername is alleen toegestaan als de vogelringer ook een zogenaamde artikel 16-status van de Wet op de Dierproeven heeft verkregen. Op 13 november vingen we de eerste vogels voor dit onderzoek en eind december zijn in Flevoland 59 monsternames afgenomen verdeeld over de soorten Knobbelzwaan, Kokmeeuw, Meerkoet en Wilde Eend.

Hakaluki, Bangladesh, 19 januari 2016, Ton Eggenhuizen

Het vangen gebeurt uiterst low-tech. Een deel van de watervogels in de stad is zo verschrikkelijk tam, dat ze zelfs met de hand te vangen zijn. Voor de wat voorzichtiger vogels gebruiken we een lassotouwtje dat we op de grond leggen. Door daar wat brood bij te strooien kunnen ook de wat schuwere vogels worden gevangen. Het is overigens een misvatting te denken dat de stadse vogels alleen het stadsparkje bewonen. Onze doodgewone Wilde Eend die zich de hele dag volvreet aan het witte brood, kan 's nachts de stad uitvliegen om in het buitengebied gras te vreten: 24-uurs ecologie! Juist die Wilde Eend is daardoor een interessante soort. Voor veel vogelgriep-typen is hij resistent maar kan het als drager dus wel goed verspreiden, tot in onze steden aan toe.

Monstername bij Wilde Eend, Almere, 19 november 2016, Ton Eggenhuizen

De analyses van de monsters laten nog op zich wachten. Vanzelfsprekend kunnen wij daar pas over berichten als de onderzoekers zelf de gegevens hebben gepubliceerd. Momenteel weten wij zelf ook nog niet of in de door ons verzamelde monsters vogelgriep is aangetroffen. Wel weten we iets over het voorkomen van vogelgriep in Bangladesh. Het aantal gehouden eenden in Bangladesh wordt op een kleine 40 miljoen geschat. In verschillende gebieden zijn tussen 2009 en 2012 monsters afgenomen van deze tamme eenden. In 22% van de cloaca-uitstrijkjes konden vogelgriepvirussen worden aangetroffen. In 40% van de bloedmonsters werden antistoffen tegen het virus gevonden. In die tijd speelde ook de uitbraak van H5N1, dus werd er ook specifiek naar antistoffen tegen dat virus gezocht. Het bleek slechts in 0,09% (2 van de 2100 monsters) van de monsters aanwezig te zijn (Khatun e.a. 2013). Vooralsnog is de route van het virus via wilde vogels het meest voor de hand liggend waar het om grote afstanden gaat.

De vraag is vervolgens wat we met de kennis gaan doen. Als wilde vogels de verspreiders zijn, moeten we dan maar alle wilde watervogels afschieten? Los van de onwenselijkheid is het ook volstrekt onmogelijk. Ook moeten we ons realiseren dat de wilde vogels altijd deze route gevolgd hebben. Het is eerder de wereldwijde groei van de pluimveesector die verantwoordelijk is voor het succesverhaal van het virus. Om het probleem echt in te dammen zijn hygiënemaatregelen aan beide uiteinden van de keten van belang. Betere hygiëne in Azië alsook betere hygiëne bij de pluimveebedrijven in Europa. Pluimveebedrijven in de buurt van watervogelrijke gebieden lopen de grootste kans het virus binnen te krijgen. Het komt dus in de eerste plaats aan op het nemen van goede hygiënische maatregelen als de boer zijn stal ingaat. Ook het in de stal brengen van voedsel en strooisel is risicovol en verdient daarom veel aandacht.

Kortom, vogelgriep is van alle tijden, maar de wijze waarop pluimvee gehouden wordt, is de laatste eeuw fors veranderd. De epidemische uitbraken van de ziekte toont aan dat we ons wereldwijd moeten bezinnen op een betere pluimveehouderij. Niet alleen voor onszelf en voor het pluimvee, maar ook voor de wilde vogels.

Met dank aan Henk van der Jeugd (NIOO) die een eerdere versie van nuttig commentaar voorzag.

Ton Eggenhuizen

Khatun, A., e.a. 2013. Surveillance of avian influenza virus type A in semi-scavenging ducks in Bangladesh. BMC Veterinary Research 9:196.

Verhagen JH, van der Jeugd HP, Nolet BA, Slaterus R, Kharitonov SP, de Vries PP, Vuong O, Majoor F, Kuiken T, Fouchier RA. Wild bird surveillance around outbreaks of highly pathogenic avian influenza A(H5N8) virus in the Netherlands, 2014, within the context of global flyways. Euro Surveill. 2015;20(12):pii=21069. Article DOI: http://dx.doi.org/10.2807/1560-7917.ES-2015.20.12.21069

Poen MJ, Verhagen JH, Manvell RJ, Brown I, Bestebroer TM, van der Vliet S, Vuong O, Scheuer RD, van der Jeugd HP, Nolet BA, Kleyheeg E, Müskens GJDM, Majoor FA, Grund C, Fouchier RAM. Lack of virological and serological evidence for continued circulation of highly pathogenic avian influenza H5N8 virus in wild birds in the Netherlands, 14 November 2014 to 31 January 2016. Euro Surveill. 2016;21(38):pii=30349. DOI: http://dx.doi.org/10.2807/1560-7917.ES.2016.21.38.30349

De Flevokijkers
ALMEERSE JEUGDNATUURCLUB

Lot trekt elektriciteit aan, Nemo Amsterdam,
11 februari 2107, René Gerritzen

Klaar voor proef in het lab, Nemo Amsterdam,
11 februari 2017, René Gerritzen

Maurice, Luuk en Joost hard aan het werk,
Waterlandse bos, 5 november 2016, Monique Bonomo

Een nieuwe aflevering van de avonturen van de Flevokijkers. Op zaterdag 5 november werden we te werk gesteld in het Waterlandse Bos (samen met de Bosbenders!) om de boswachters van Staatsbosbeheer een handje te helpen met het snoeien van wilgen en andere snelgroeiende bomen. Van het snoeihout hebben we takkenrillen gemaakt voor de kleine zoogdieren en vogels. Heel tof was dat we weer veel hulp kregen van enthousiaste ouders. Het weer was heel divers: van lekker werken in de zon tot schuilen voor de regen die met bakken naar beneden viel. Maar gelukkig is niemand gesmolten en konden we de werkzaamheden mooi afsluiten met een kopje soep die ons werd aangeboden.

In december hadden we afgesproken met Ed ter Laak, onze mossenman. We hadden afgesproken bij Stadslandgoed De Kemphaan. En de winter is een prachtige tijd om de schoonheid van de mossen te bestuderen. En dankzij onze loepjes, die we van Stad en Natuur mochten lenen, en vooral door de grote kennis van Ed hebben we 16 (!) soorten mos kunnen scoren! En mossen met de mooiste namen: Boomsnavelmos, Bosklauwtjesmos, Laddermos, de Grijze en Gewone Haarmuts, Dikkopmos, Purpersteeltje, Knotskroesmos, Kantmos, Smaragdsteeltje en nog diverse anderen. Binnen hebben we nog bekeken hoe droog mos reageert op een beetje water! Voor de kinderen is er een nieuwe wereld open gegaan en zullen na deze ochtend anders in het bos rondlopen en zeker de mossen met andere ogen bekijken! Nogmaals bedankt Ed!

Traditiegetrouw hebben we iedere eerste bijeenkomst van het jaar een leuke film. Dit keer mochten we gebruik maken van de filmzaal van de Oostvaarders. We hadden dit keer gekozen voor een film over de eerste reis naar de maan in 1969: Fly me to the moon. Een leuke, maar ook spannende film. En onder het genot van limonade, chips en popcorn heeft iedereen weer genoten.

Zaterdag 11 februari gingen we met z'n allen met de auto naar Nemo in Amsterdam. En dit museum voor wetenschap en technologie heeft heel veel te bieden. Het museum adviseerde ons 3 uur in het museum te blijven, maar de Flevokijkers konden er geen genoeg van krijgen, dus het werd wat langer ;-). En heel begrijpelijk. Er is daar namelijk zoveel te doen! Er zijn 5 verdiepingen vol experimenten en workshops. En zelf een proefje doen in het laboratorium was ook heel gaaf. Evenals het bouwen van een apparaat met ronddraaiende tandwielen. Na het bezoek aan Nemo zijn heel veel 'gewone' dingen niet meer hetzelfde! Een geweldige dag, waarbij iedereen het goed naar zijn zin heeft gehad.Tot de volgende Grauwe Gans voor de volgende aflevering van onze avonturen. En hopelijk kan Inge er een keertje weer bij zijn.

Groet,
Inge, Monique en René

Vogelen en fotografie is nog geen vogelfotografie!
Hoewel Inge ('mijn' Inge, niet de voorzitter) en ik al vanaf de oprichting donateur zijn van de Vogelwacht deden wij daar verder niets mee. Ook niet toen wij in 1994 verhuisden van Laren naar Almere. Dat veranderde ergens in 2010 of 2011 toen wij bij een jubileumtentoonstelling van de Vogelwacht terecht kwamen. Het bleek dat zij ook een werkgroep natuurfotografie hebben. Hadden we de Grauwe Gans maar beter gelezen, dan hadden we dat eerder geweten! Behalve vogelen is namelijk ook fotografie een hobby van ons. Meestal tijdens vakanties, maar we wilden eigenlijk wel meer. Alleen lukte dat niet zo goed. Dus toen we hoorden van de Natuurfotografie bij de Vogelwacht hoopten we dat dat het zetje was om ons meer aan het fotograferen te krijgen. En natuurlijk daardoor ook mooiere foto's te gaan maken. En inderdaad, dat lukte. Het blijkt maar weer dat als je veel bezig bent het niveau stijgt. Oefenen, oefenen, oefenen. Dat geldt niet alleen voor het fotograferen, maar ook voor het herkennen van de vogels.

En omdat ik vond dat mijn vogelkennis beter kon (moest), had ik mij vorig jaar als doel gesteld om in Nederland 275 verschillende vogelsoorten waar te nemen. Je bent dan vaker op pad en daardoor intensiever bezig met vogels kijken. Wat hoor ik daar piepen? Is het alleen een Goudhaan of zit er iets anders bij? Helaas zat er bij mij niets anders bij. Als ik aan iemand vertelde over mijn 275-doelstelling, dan was

Australische Raaf, Australië, 10 september 2006, Rick van den Akker

bijna altijd de eerste vraag: "Fotografeer je ze dan ook?" Nu heb ik weleens een vogel gefotografeerd, maar het is niet echt mijn ding.

Een van mijn eerste digitale vogelfoto's maakte ik in Australië. Daar zaten de vogels vaker dichterbij. Geduld voor vogelfotografie heb ik niet echt. Ik hou het meer bij landschappen en macrofoto's, bijvoorbeeld van paddenstoelen. Ik vond en vind dat toch een andere tak van sport. Wil je een vogel een beetje lekker in beeld hebben, dan is een behoorlijke lens

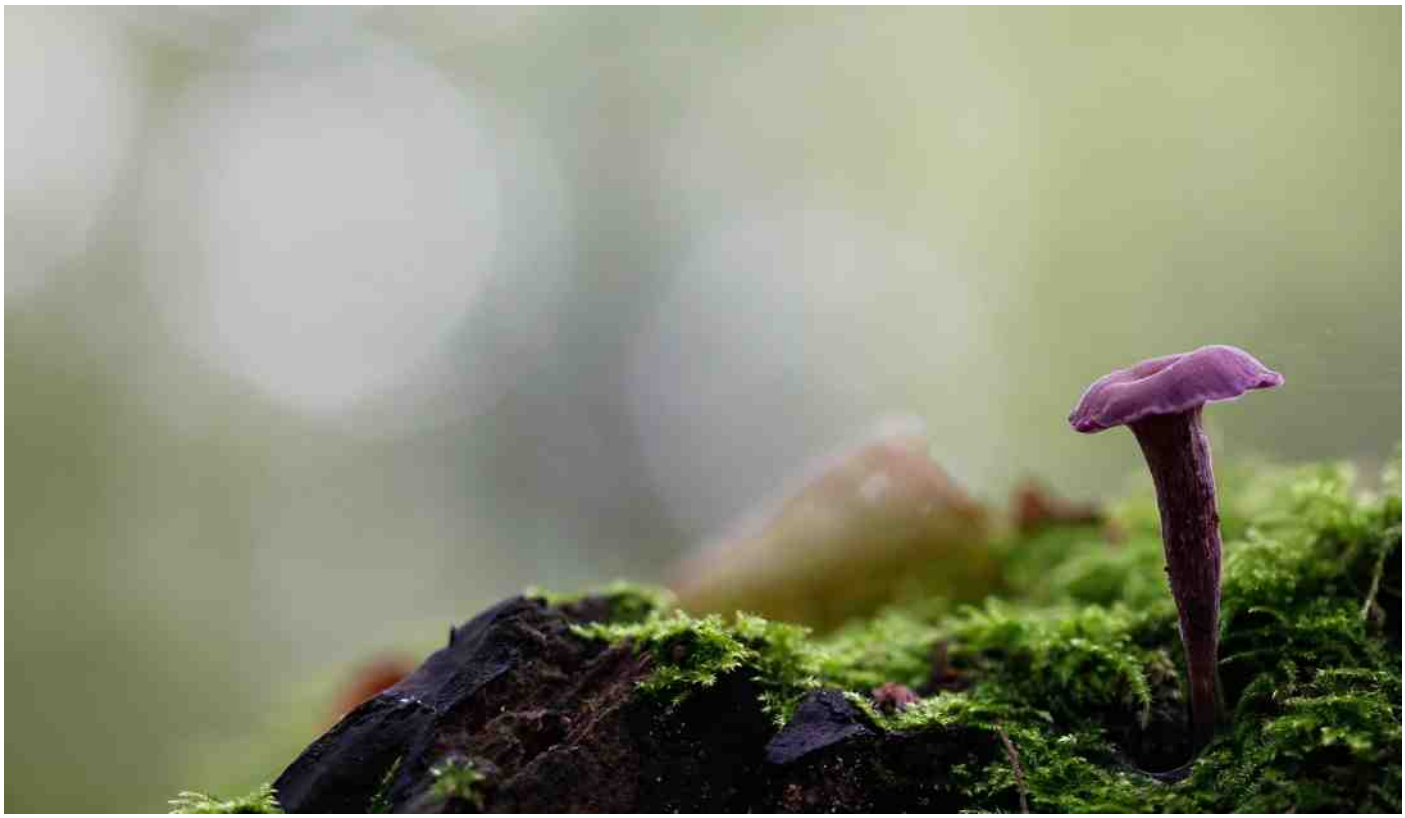
Rodekoolzwam, Drie-Speuld, 20 oktober 2013, Rick van den Akker

(400 mm of meer) toch wel nodig. En die heb ik niet voor mijn spiegelreflexcamera. Maar behalve dat, ik wil dan niet alleen de vogel fatsoenlijk in beeld, maar ik wil ook dat het een mooie foto wordt. En dat vind ik bij vogels veel lastiger dan bij bijvoorbeeld paddenstoelen. Je moet even zoeken, maar dan kan je ook wat. Hij blijft staan! Dus heerlijk fröbelen op de vierkante centimeter.

Omdat ik vorig jaar dus veel op pad was, kwam ik ook veel vogelfotografen tegen. Zij stonden soms uren te wachten om een (zeldzame) vogel te fotograferen. Voor sommigen is een scherpe foto voldoende, maar anderen blijven wachten in de hoop een mooie foto te kunnen schieten. Dat geduld heb ik niet daarvoor. Hoewel, ik heb weleens uren staan posten voor een Roodpootvalk, zonder resultaat. Dat was trouwens ook wel dé vogel waar ik vorig jaar geregeld voor op pad ben geweest, maar steeds zonder succes.

Roodborst, Loonse en Drunense Duinen, 29 december 2016, Rick van den Akker

Sinds enige tijd hebben we een compactcamera met heel veel zoom. Ik kan dus nu de vogel wel beter in beeld krijgen, maar dan nog blijft het lastig hoor. Die vogels laten zich of niet zien, of zitten in een struik, of vliegen net weg of … Dus vogelfotografie zit er voor mij (nog) niet in, maar wie weet. Maar hoewel ik het soms wel probeer, blijft het lastig om er iets moois van te maken.

Vogelfotografie is dus (nog) niet mijn ding. Ik heb ook gemerkt dat het lastig is om gelijktijdig te vogelen én te fotograferen. Tenminste als ik beide goed probeer doen. Vandaar dat ik dus als ik ga vogelen mijn fotospullen niet mee neem en als ik ga fotograferen ik mijn verrekijker en telescoop thuis laat. Dat bevalt mij prima.

Rick van den Akker

Help de Krakeend in Flevoland

De voorlopige gegevens van de nieuwe SOVON Vogelatlas (http://vogelatlas.sovon.nl) zijn duidelijk, in bijna alle atlasblokken (5x5 km) in Flevoland komt de Krakeend als broedvogel voor. In een aantal gebieden lijkt een achteruitgang zichtbaar (Oostvaardersplassen) maar elders zit de soort in de lift.

We zien de Krakeend inderdaad best wel vaak, ook in de steden. Maar wordt er ook (succesvol) gebroed? Ik heb vorig jaar in kleine kring navraag gedaan of iemand ooit krakeenden met kleine of halfwas jongen in de stad heeft gezien. Ik had er nooit bewust op gelet, maar kon het mij in ieder geval niet herinneren. Dit geluid hoorde ik ook van anderen. Toevallig zag Kees Breek enkele weken later een krakeend met kleine jongen in Lelystad en zelf trof ik een vrouwtje met vijf jongen in het Muzenpark Almere.

De Krakeend is een nauwe verwant van de Wilde eend. Deze laatste is recent als broedvogel flink in aantal achteruit gegaan (30% achteruitgang sinds 1990). De achteruitgang van de Wilde eend vindt vermoedelijk zijn oorsprong in een slechte overleving van de kleine jongen. Onduidelijk is of dit een voedselprobleem is of een andere bedreiging. Jonge eenden eten in de eerste weken voornamelijk insecten en andere ongewervelden. Pas na 2-3 weken schakelen zij over op een vegetarisch menu. De Krakeend lijkt in tegenstelling tot de Wilde eend juist toe te nemen. Maar is de toename een gevolg van lokale productie of zijn het vogels van elders die in Flevoland een nieuw onderkomen zoeken?

Naast voedsel wordt ook geopperd dat gebiedsinrichting (kades met steile oevers) een probleem zou kunnen zijn. Ook Nijlgans wordt genoemd als oorzaak, maar het zou net zo goed een effect kunnen zijn van een betere ecologische kwaliteit van het water met veel roofvissen. Klimaatverandering en jachtdruk zijn ook genoemd. Geen enkele verklaring lijkt afdoende om gelijktijdig de achteruitgang van de wilde eend en de toename van krakeend te verklaren.

Vragen, vragen vragen. Bij deze een oproep om te helpen deze vragen te beantwoorden. Adopteer een stuk wetering of sloot en noteer daar iedere familie wilde eend of krakeend (vrouwtje met jongen). Probeer vervolgens de families in de opgroeifase te volgen. Op deze wijze kunnen we een vinger krijgen achter het broedsucces en de mechanismen achter de populatieontwikkelingen. Meedoen? Stuur mij (via secretariaat Vogelwacht) een mailtje en ik stuur je een korte en eenvoudige handleiding. Ook losse meldingen van eendenfamilies zijn gewenst. Deze kunnen op Waarneming.nl worden gemeld.

Ton Eggenhuizen

De Vogelwacht organiseert al vele jaren Big Days in mei. Zoveel mogelijk vogelsoorten scoren in 24 uur voor de zeer ervaren vogelaars en in 6 uur voor de cursisten in samenwerking met ervaren vogelaars. In 2016 heeft een groepje donateurs, verdeeld over 2 groepen van 4, voor het eerst een 12-uurs Big Day gedaan. Begrijpelijk: als 6 uur te kort en 24 uur te lang is, dan kies je voor 12 uur. Lees in onderstaand verslag van Anita Riemersma dat het een heel leuk en voor herhaling vatbaar initiatief is gebleken.

Wat een topdag hadden we op 14 mei 2016!
Samen met Klaas Oudshoorn, Joke van Valkenburg en Gert de Jong heb ik op zaterdag 14 mei 2016 meegedaan met een zelf georganiseerde 12-uurs Big Day (6-18 uur) om zoveel mogelijk vogelsoorten te zien of te horen binnen de provincie Flevoland. Na een goede voorbereiding gingen we op pad om te proberen ons doel van 100 soorten te halen.

Om 4 uur ging mijn wekker, om 4:55 uur kwam Joke me ophalen en om 5:15 uur pakten we de auto in bij Klaas thuis. 3 telescopen mee, uiteraard iedereen zijn eigen verrekijker en een krat vol met proviand en drinken. Want in 12 uur heb je wel wat te eten en te drinken nodig om fit en wakker te blijven. In de afgelopen weken hadden we ons goed voorbereid, overleg gehad, taken verdeeld en de route bepaald. Maar doordat er diverse meldingen waren geweest van mooie soorten, hebben we de route op het laatst nog aangepast.

We begonnen in het buitengebied van Zeewolde,

Tuinfluiter, Kuinderbos, 9 mei 2016, Erna Koelman

Tapuit, Schokland, 17 mei 2014, Erna Koelman

want daar wa een aantal Morinelplevieren gezien. Omdat Klaas en ik er al waren wezen kijken wisten we precies waar ze gezien waren. We liepen daarom voor 6 uur al op een mestvaalt om een wat hoger standpunt te hebben. De plevieren liepen namelijk in een omgeploegd land met hoge voren, waardoor het lastig kon zijn om ze te vinden. En ... al heel snel had Klaas ze gevonden en konden we ze allemaal goed zien. De eerste soort konden we afvinken, en wat voor soort! Daarna naar het Horsterwold en de Stille Kern voor diverse bosvogels. Als je daar rondloopt met 4 man hoor je veel soorten, dus ons lijstje liep snel op. Mooi 2 Lepelaars zien fourageren. We hoorden zelfs een Wielewaal. Hier was ook de Kwartelkoning gehoord in de week ervoor en een tijdje later zagen we iemand staan. Wij er naar toe en even later hoorden we hem! "Crex crex" (hij zingt zijn naam), heel duidelijk. Voor ons allemaal een 'lifer' en de high fives waren dan ook niet van de lucht. Wat een geweldige soort! Jammer genoeg de Zomertortel niet weten te vinden. Maar ja, je kunt niet alles hebben. Onze dag was nu al meer dan goed.

Daarna reden we naar de Biezenburcht en pikten we weer een aantal leuke soorten mee (oa. Zomertaling, Zwartkopmeeuw, Tapuit). Vervolgens de hele oostkust van de provincie omhoog gereden en overal veel soorten gescoord. Helaas dit jaar geen Flamingo's, want die waren nog amper gemeld. Maar wel o.a.

Steltkluut, Oostvaardersveld, 2 juni 2016, Erna Koelman

Grote Karekiet, Zwarte Stern en Roek. Bij het plasje achter Dorhout Mees zagen we een groep Gele Kwikstaarten heen en weer vliegen. Af en toe zaten ze op de weg. Toen we goed keken, bleken er ook een aantal Noordse Gele Kwikken tussen te zitten. Prachtig!

Bij een volkstuincomplex was de Bonte Vliegenvanger gemeld, net als vorig jaar. Wij ernaar toe. Lopen we daar rond, vraagt iemand of we toestemming hebben. Nee, dat niet. Maar OK, even verderop was het bestuur aan het vergaderen en de voorzitter vond het helemaal prima. Alleen vertelde hij dat de vogel al gevlogen was. Dat dacht hij tenminste, want even later zagen we hem toch op een schuurtje zitten. Mooi, weer een bijzondere soort erbij. Af en toe viel er een buitje, maar echt nat zijn we niet geworden. Wel viel op dat we zelfs na 3x een woonwijk in gereden te hebben we nog geen Turkse Tortel konden noteren. En ook de Scholekster en Torenvalk lieten zich niet zien. Vreemd, want die zie je anders vaak genoeg. Na enige moeite wel een Waterhoen gescoord. Bij het Julianapad de Cetti's Zanger gehoord en bij het Trekvogelgraslandje prachtig een aantal Kleine Zilvereigers gezien.

Regelmatig werden er soorten genoemd in de gesprekken en het antwoord was steeds: "Ja, maar die zien we wel bij het Jan v.d. Boschpad". Maar nog steeds geen Scholekster en Torenvalk. Als een van de laatste locaties gingen we naar het Jan v.d. Boschpad. Daar zagen we inderdaad een heel aantal ontbrekende soorten, zoals de Scholekster, Kluut, Bonte Strandloper, Bontbekplevier en Smient. Gelukkig, de schaamsoort Scholekster was binnen. Nu de Torenvalk nog. Op naar de Grote Praambult. Maar daar waaide het inmiddels zo hard, dat je bijna van de bult af werd geblazen. Kijken door een scope was echt niet te doen, dus zijn we na een paar minuten weer vertrokken. Jammer, geen Raaf en Zeearend. Op de Kleine Praambult was het gelukkig iets beter en hebben we nog wel even kunnen kijken en nog een paar soorten kunnen noteren (oa. Groenpootruiter). Onze laatste locatie was het Oostvaardersveld. Maar we bedachten dat het slimmer was om eerst nog even de Gekraagde Roodstaart bij het bezoekerscentrum te zoeken. En ja hoor, binnen 2 minuten hadden we hem. Alles lukt bijna vandaag! Op de Turkse Tortel en de Torenvalk na dan ...

Tenslotte dan naar het Oostvaardersveld. Daar zagen we 7 Steltkluten, prachtig. Die wilden we graag op ons lijstje hebben. Toen we weer terug liepen naar de auto zagen we ... eindelijk een Torenvalk. Maar die hing dan ook schitterend laag en dichtbij biddend in de lucht. Zo mooi zie je ze niet elke dag. De tijd begon te dringen. Aan het eind nog even langs wat plekken voor een IJsvogel gelopen, maar die liet zich niet zien. Om 18:00 uur was de tijd om en deden we een groepshug met ons dreamteam. Wat hadden we het goed gedaan. We hebben een score van 107 soorten gehaald, boven verwachting! Dat we om 5 minuten over 6 nog een IJsvogel zagen (die dus niet meer meetelde) deed daar niks aan af. En die Turkse Tortel, ach dat komt volgend jaar wel goed ...

We sloten de dag af met een etentje met het andere team bestaande uit Erna Koelman, Rick van den Akker, Bert Apperlo en Michiel v.d. Post. We praatten flink na en ook zij hadden veel en mooie soorten gezien. Uiteindelijk hadden ze net 2 soorten meer dan

Torenvalk, IJmeerdijk, 8 oktober 2013, Erna Koelman

wij, gefeliciteerd met deze prachtige score! Achteraf bleek bij het bekijken van de foto's dat een soort van het andere team onterecht was gemeld en dat een andere soort een exoot was (Bahamapijlstaart). Dat betekent dat we gelijk zijn geëindigd met voor beide teams 107 soorten en 3 exoten. Maar wat maakt het uit, nu waren er alleen maar winnaars en we hadden allemaal een topdag gehad! Echt voor herhaling vatbaar.

In 2017 zal er waarschijnlijk weer een 12 uurs Big Day worden georganiseerd. Iedereen die wil kan met een team van 4 personen meedoen. Het is hartstikke leuk om te doen!

Anita Riemersma

Recente waarnemingen november 2016 - februari 2017

November 2016 tot en met Februari 2017. Voor dit verslag is de websites waarneming.nl geraadpleegd.

DUIKERS tot en met ZAAGBEKKEN

Een ***Parelduiker*** werd op 30 november gezien vanaf de Bremerbergdijk en op 22 januari bij Trintelhaven. Een ***Roodhalsfuut*** werd op 23 november vanaf de Houtribdijk ontdekt. Een ***Kuifduiker*** werd in deze periode gezien op het Wolderwijd, langs de Oostvaardersdijk, IJsselmeerdijk, en langs de Houtribdijk. ***Geoorde Futen*** zaten deze tijd in het Wolderwijd (max. 5 ex.) en bij de Noorderplassen (max. 6 ex.) Een ***Roze Pelikaan*** vloog op 21 december over het Ketelmeer. ***Roerdompen*** waren vooral bij de kijkhut de Poelruiter in het Oostvaardersveld leuk te zien in deze periode.

De ***Koereiger*** verbleef tot 8 januari in de Oostvaardersplassen en omstreken. Tot 5 december werd op de Houtribdijk nog een ***Kleine Zilverreiger*** aangetroffen, ook rond de Oostvaardersplassen en Zeewolde werd af en toe een exemplaar gemeld. Op 12 november werden 135 ***Grote Zilverreigers*** geteld bij de Keersluisplas. Een ***Heilige Ibis*** zat op 4 november bij kijkhut de Krakeend. Het grootste aantal ***Kleine Zwanen*** dat overwinterde op het Veluwemeer werd bereikt op 11 november met ruim 2000 exemplaren. De grootste groep ***Wilde Zwanen***, zo'n 300 stuks, zat bij Rutte rond de Noordermeerweg op 17 februari.

Tussen 25 november en 25 februari verbleven maximaal 7 ***Kleine Rietganzen***, vaak in grote groepen ***Toendra Rietganzen***, bij de Ibisweg en omgeving. Op 30 en 31 december zat een ***Rotgans*** bij het Oostvaardersveld en twee ***Roodhalsganzen*** werden gezien langs de Pluvierenweg op 5 januari. Ook zat één

Zwarte Zeeëend, Lelystad Haven, 20 januari 2017, Karel Mauer

exemplaar bij de Ibisweg/Vogelweg tussen 15 januari tot en met 8 februari. Op 27 november werden ruim 400 ***Pijlstaarten*** geteld op het Drontermeer. Ruim 1000 ***Slobeenden*** verbleven op het Bovenwater in januari en in december zaten 530 ***Krooneenden*** bij de Kapiteinshut in het Broekbos. Tot 25.000 ***Tafeleenden*** werden er in december geteld op het Veluwemeer.

Koereiger, Oostvaardersveld, 28 november 2016, Johannes Loupatty

Kraanvogels, Oostvaardersplassen, 24 februari 2017, Henk van de Bovenkamp

Een ***Witoogeend*** zat in november in het plasje tegenover het Harderbroek, op 7 december bij kijkhut de Krakeend en vanaf 1 januari verbleef een geringd paartje in Lelystad Haven. Jaap Eerdmans las de codes af en wist te melden dat deze vogels uit het herintroductieproject bij het Steinhudermeer in Nedersaksen kwamen (afstand 265 km). Later in de maand werd daar ook nog een tweede vrouwtje aangetroffen. Een hybride ***Tafeleend x Witoogeend*** werd gemeld op het Wolderwijd en bij het Blocq van Kuffeler e.o.

In december verbleven ruim 37.000 ***Kuifeenden*** op het Wolderwijd. Het hoogste aantal ***Toppers*** werd op 5 december geteld langs de Houtribdijk: ruim 3.500 - exemplaren waren aanwezig. Een ***Kleine Topper*** werd tussen 15 november en 17 december enkele malen gezien op het Wolderwijd. Een ***Eider*** werd gezien op het Gooimeer, Oostvaardersdiep en het IJsselmeer. Op het Wolderwijd werden in deze periode maximaal 4 ***IJseenden*** waargenomen. Enkele ***Zwarte Zee-eenden*** (max. 3 ex.) werden gezien bij de Ketelbrug, Houtribdijk, Bovenwater, Oostvaardersdiep en bij het Blocq van Kuffeler. De man ***Grote Zeeend*** verbleef de hele periode rond Pampushaven. Ook op het Veluwemeer en in de Pluuthaven werden af en toe 1 à 2 exemplaren gezien.

Op 3 december werd een ***Kokarde Zaagbek*** ontdekt in Pampushaven, echter de volgende dag werd toch een kwekersringetje gezien aan één van de poten; het betrof dus een ontsnapt exemplaar. Op 25 december werden ruim 80 ***Middelste Zaagbekken*** gezien bij Urk. Groepen van meer dan 100 ***Grote Zaagbekken*** werden in Januari en Februari gemeld bij de Roggebotsluis.

ROOFVOGELS tot en met PARKIETEN

Op 15 én 28 januari trok er een ***Rode Wouw*** over Flevoland. Maximaal 6 ***Zeearenden*** werden gelijktijdig gezien in de Oostvaardersplassen op 4 december, en op 2 februari zaten 4 ***Bruine Kiekendieven*** in de Oostvaardersplassen. Op 13 februari kwamen 9 ***Blauwe Kiekendieven*** naar de slaapplaats langs de Oostvaardersdijk. De slaapplaats bij het Gorzenveld was ook dit jaar niet in gebruik in verband met werk-

Witoogeend, Lelystad haven, 6 januari 2017, Erna Koelman

zaamheden in en rond het gebied. Volgend jaar is het er weer rustig en zullen we zien of de "Kieken" terugkomen op hun oude stekje.

Het lijkt erop dat er zo'n 8 tot 10 verschillende ***Ruigpootbuizerds*** gedurende kortere en/of langere tijd hebben overwinterd in Flevoland. Bijzonder voor de tijd van het jaar was de ***Visarend*** die op 12 november door meerdere personen gezien werd langs de Houtribdijk. Op 17 verschillende plekken werd het ***Smelleken*** gemeld. Ook dit jaar werd begin november nog een ***Kwartel*** gezien bij Zeewolde. Op 26 januari werden zo'n 20 ***Waterrallen*** op het ijs gezien in de Oostvaardersplassen (zonder schaatsjes om). Begin februari werden ruim 25.000 ***Meerkoeten*** geteld op het Veluwemeer. Op 20 februari vlogen 11 ***Kraanvogels*** boven Lelystad. Op 24 februari vlogen er 16 over de Oostvaardersplassen, op 25 februari 2 stuks over het Priempad en boven het Larserbos werden overtrekkende exemplaren gehoord in de avond van de 28ste. In januari en februari werd af en toe een ***Kluut*** gezien bij het Jan v.d. Boschpad, en ook een keer bij het Vossemeer. Op 4 februari weer de eerste waarneming van de ***Bontbekplevier*** in de Oostvaardersplassen. In deze periode werd af en toe een ***Zilverplevier*** gemeld op de plaat in het Vossemeer. Een ***Temmincks Strandloper*** zat op 13 november in het Harderbroek. In de Oostvaardersplassen werden ruim 700 ***Bonte Strandlopers*** geteld op 24 februari.

Eind december werden 4 ***Bokjes*** ontdekt in het Kromslootpark. Ook in Pampushout en in het Horsterwold werden exemplaren opgestoten. Een ***Grutto*** vloog op 4 december over het Knarbos en vanaf 2 februari zaten er al weer 50 in de Oostvaardersplassen. Ook bij de Roggebotplaat zaten op 21 februari alweer 140 vogels, en daar zaten ook enkele ***IJslandse Grutto's*** tussen. Op diezelfde plaat sliepen op 18 februari 635 ***Wulpen***. Een ***Steenloper*** zat op 23 november langs de Houtribdijk. Tussen 1 en 15 januari zat een ***Dwergmeeuw*** langs de Oostvaardersdijk. Een kleurringdragende ***Scandinavische Zilvermeeuw*** zat op 29 januari in Almere Tussen de Vaarten. Enkele

Ransuil, Dronten, 25 november 2016, Karel Mauer

Waterspreeuw, Kraggenburg, 5 januari 2017, Karel Mauer

Grote Gele Kwikstaart, Pampushout, 21 januari 2017, Karel Mauer

Geelpootmeeuwen zaten langs de Oostvaardersdijk en het Wolderwijd deze periode. Langs de randmeren, Oostvaardersplassen en Oostvaardersdijk werden van ruim 25 verschillende plekken ***Pontische Meeuwen*** gemeld. Een ***Kleine Alk*** foerageerde op 7 november langs de Houtribdijk. Op 10 december werden ruim 2100 ***Holenduiven*** geteld langs de Rietweg. Enkele ***Halsbandparkieten*** werden gezien in Almere Muziekwijk, Emmeloord en vanaf de Hoekwierde in Almere Haven. Het aantal waarnemingen neemt het laatste jaar toe van dit soort. Gaan ze broeden in Flevoland dit jaar?

UILEN tot en met GORZEN

Op 19 januari werd een ***Oehoe*** gezien in Lelystad de Landerijen. In Luttelgeest werd een aantal keer een ***Bosuil*** gehoord. Op de ***Ransuilen*** slaapplaats in Dronten werden maximaal 15 ex. geteld op 27 november. Rond de Ankertocht bij Emmeloord zaten 4 ***Velduilen*** in november. Ook rond de Vogelweg/Eendenweg werden dit seizoen 3 exemplaren gezien. Gedurende deze wintermaanden werden 573 waarnemingen van de ***IJsvogel*** doorgegeven vanaf 166 verschillende plekken.

Er kwamen maar 10 meldingen van de ***Kleine Bonte Specht*** deze periode en dat slechts vanaf 7 verschillende plekken. Een enkele waarneming van een ***Groene Specht*** vanuit Horsterwold, Roggebotzand, Almere de Vaart en Lelystad Atolwijk. Een ***Zwarte Specht*** werd op 24 februari gehoord bij Emmeloord. Bij de Ellerweg zaten op 10 februari 10 ***Boomleeuweriken***. Vanaf ruim 50 verschillende plekken werd deze periode een ***Grote Gele Kwikstaart*** gemeld in de provincie Flevoland. Op 30 december werd er zowel in Creil als bij het Jan v.d. Boschpad een foeragerende ***Rouwkwikstaart*** waargenomen. In november verbleven maximaal 14 ***Pestvogels*** in Lelystad. Ook bij het Wolderwijd, Roggebotzand, Kamperhoek en Biddinghuizen werd een enkeling gezien. Vanaf eind januari nog een exemplaar in Urk. De ***Waterspreeuw*** in het Waterloopbos was de hele periode aanwezig. Op 28 december zat een vrouwtje **Zwarte Roodstaart** bij Swifterband en op 4 januari werd een vrouwtje in Almere aangetroffen. Een late eerste kalenderjaar ***Tapuit*** zat op 17 november bij het Blocq van Kuffeler.

3 à 4 ***Cetti's Zangers*** hebben overwinterd in de Oostvaardersplassen rond de Julianahut e.o. en bij het Verbindingspad. Op 4 november zat er nog een ***Braamsluiper*** bij de Praambult. Op 27 november werd een ***Pallas' Boszanger*** gezien bij het Klimaatbos in Biddinghuizen en op 4 december een exemplaar bij het Vliegenbos in Almere Haven. De laatste ***Bladkoning*** van het jaar was op 11 december in het Praambos. Op 11 en 12 december verbleef een ***Siberische Tjiftjaf*** in het Abbertbos en op 30 december zaten er 2 ex. in het Praambos. Opvallend veel waarnemingen van ***Vuurgoudhaantjes*** dit seizoen. Een ***Witkopstaartmees*** werd gezien in het Kuinderbos en 2 ex. rond Oostvaardersveld/Knardijk. Een ***Glanskop*** werd gezien in het Waterloopbos en Roggebotzand. Een ***Kuifmees*** werd aangetroffen in het Waterloopbos, Urkerbos en Revebos. Overwinterende ***Klapeksters*** zaten in de Oostvaardersplassen (2 à 3 ex.), Kuinderbos, Horsterwold en Harderbroek.

Op 19 januari werd een ***Bonte Kraai*** aangetroffen in de Waterwijk in Lelystad, en vanaf 25 februari bij de Runderweg. Een ***Roek*** zat op 11 november bij de Praamweg, op 28 december bij het Drontermeer en op 17 januari zaten 20 exemplaren bij de Vollenhoveweg bij Marknesse. Vanaf 12 februari zaten 2 en later 3 ***Europese Kanaries*** bij Almere de Vaart/Verbindingspad prachtig te zingen. Maximaal 3 ***Fraters*** zaten tussen 3 en 5 november bij het Wolderwijd te foerageren. Op 11 november zaten 2 ***IJsgorzen*** langs de Bremerbergdijk. Tussen 5 november en 21 januari verbleven 2 ***Sneeuwgorzen*** bij het Wolderwijd; ook langs de Oostvaardersdijk en op 5 andere plekken in de polder werd een exemplaar gezien.

Greet Boomhouwer

Sneeuwgors, Oostvaardersdijk, 12 februari 2017, Karel Mauer

Indien onbestelbaar retour:
Penningmeester
Tolhuisstraat 39, 1335 XA Almere

Agenda

Woensdag Zaterdag Zondag
De Flevoklijkers De Boebende

Avondactiviteiten starten om 20.15 uur in De Oostvaarders (Oostvaardersbosplaats 1), tenzij anders vermeld. Indien aanmelden gewenst, bij de activiteitencommissie (zie colofon).

APRIL 2017

5	9e Cursus 20.00 uur
8	9e Cursusexcursie
8	FK: Roofvogels 09.30-12.00 uur
8-9	BB: Ardennen
12	Thema-avond Markerwadden, door André Donker, Natuurmonumenten
15	Ochtendexcursie Waterloopbos NOP en directe omgeving. AANMELDEN
16	Wetlandtelling 07.50 uur
16	Vogelkijksessie Oostvaarders 12-16 uur
14	Vogelexcursie Vogelwacht - Staatsbosbeheer, 11.00 – 13.00 uur Kosten €10, aanmelden via oostvaardersplassen@staatsbosbeheer.nl
19	Werkgroep Natuurfotografie
26	Bestuursvergadering 19.45 uur

MEI 2017

3	10e Cursus 20.00 uur
6	10e Cursusexcursie
6	Dagexcursie Krimpenerwaard AANMELDEN
10	Lezing Geert Smit: Kroatië
13	BB: Wandelen op Schokland
14	Wetlandtelling 06.30 uur
14	Vogelexcursie Vogelwacht - Staatsbosbeheer, 11.00 – 13.00 uur Kosten €10, aanmelden via oostvaardersplassen@staatsbosbeheer.nl
14	Vogelkijksessie Oostvaarders 12-16 uur
17	Werkgroep Natuurfotografie
20	Cursisten BIG DAY
20	FK: Waterdiertjes 10-12 uur
24	Bestuursvergadering 19.45 uur
25	12- en 24 uurs BIG DAY (Hemelvaartsdag)
31	Donateursoverleg

JUNI 2017

7	11e Cursus 20.00 uur
10	11e Cursusexcursie
10	Ochtendexcursie Vogelopvang Naarden en omgeving Naardermeer AANMELDEN
14	Lezing André v.d. Berg: natuurbescherming en - beheer
18	Wetlandtelling 06.00 uur
18	Vogelexcursie Vogelwacht - Staatsbosbeheer, 11.00 – 13.00 uur Kosten €10, aanmelden via oostvaardersplassen@staatsbosbeheer.nl
18	Vogelkijksessie Oostvaarders 12-16 uur
21	Werkgroep Natuurfotografie
23-25	BB / FK: Waddenweekend Schiermonnikoog
28	Bestuursvergadering 19.45 uur

JULI 2017

5	Lezing: nachtvlinderen + praktijk
8	BB: Botanische tuin Utrecht
12	Lezing: Hans de Jong / Piet Molenaar: Namibië
15	Dagexcursie Noord-Friesland buitendijks AANMELDEN
15	FK: Libellen 9-13 uur
16	Wetlandtelling 06.30 uur
16	Vogelexcursie Vogelwacht - Staatsbosbeheer, 11.00 – 13.00 uur Kosten €10, aanmelden via oostvaardersplassen@staatsbosbeheer.nl
19	Werkgroep Natuurfotografie
22	BB: slotbijeenkomst
26	Bestuursvergadering / Verzending Grauwe Gans 19.45 uur

AUGUSTUS 2017

2	Avondexcursie Burchtkamp AANMELDEN
9	Avondexcursie Vroege Vogelbos / Beginbos (vissen) AANMELDEN
13	Wetlandtelling 07.15 uur
16	Werkgroep Natuurfotografie
19	Ochtendexcursie Kuinderbos (oa. vlinders, varens) AANMELDEN
20	Vogelexcursie Vogelwacht - Staatsbosbeheer, 11.00 – 13.00 uur Kosten €10, aanmelden via oostvaardersplassen@staatsbosbeheer.nl
23	Bestuursvergadering 19.45 uur
30	Lezing Seraf v.d. Putten: Pelagische tocht W-Afrika naar Spitsbergen

Vogel- en Natuurwacht Flevoland